

Stære i stalden – hvad kan du gøre?

Seniorforsker Henning Heldbjerg, Aarhus
Universitet & kvægfagdyrlæge Betina B.
Tvistholm, SEGES Innovation

Kvægkongres 2026

Undersøgelse af stære i Danmark 2023-2025

- Hvorfor?
 - Stigende udfordring med stære i stalden
 - Rolle i forhold til smittespredning
 - Øgede foderomkostninger
 - Ingen danske undersøgelser
- Spørgeskemaundersøgelse
 - Spørgeskemaet blev sendt til brugere af DMS
 - Ud af 2443 udsendte spørgeskemaer var svarprocenten 37,4 %.
 - Mere end 40 % af besætningerne som oplever stære på besætningen har erfaringer med tiltag mod stære

Spørgeskemaundersøgelse

Info: ejers alder, geografi, afgræsning, antal dyr, salmonella status

Stære: seneste 12 mdr, hvor på ejendommen, måneder, cirka antal,

Virkemidler for at holde stærene væk

Mulighed for at tage kontakt

Stære i og omkring stalde

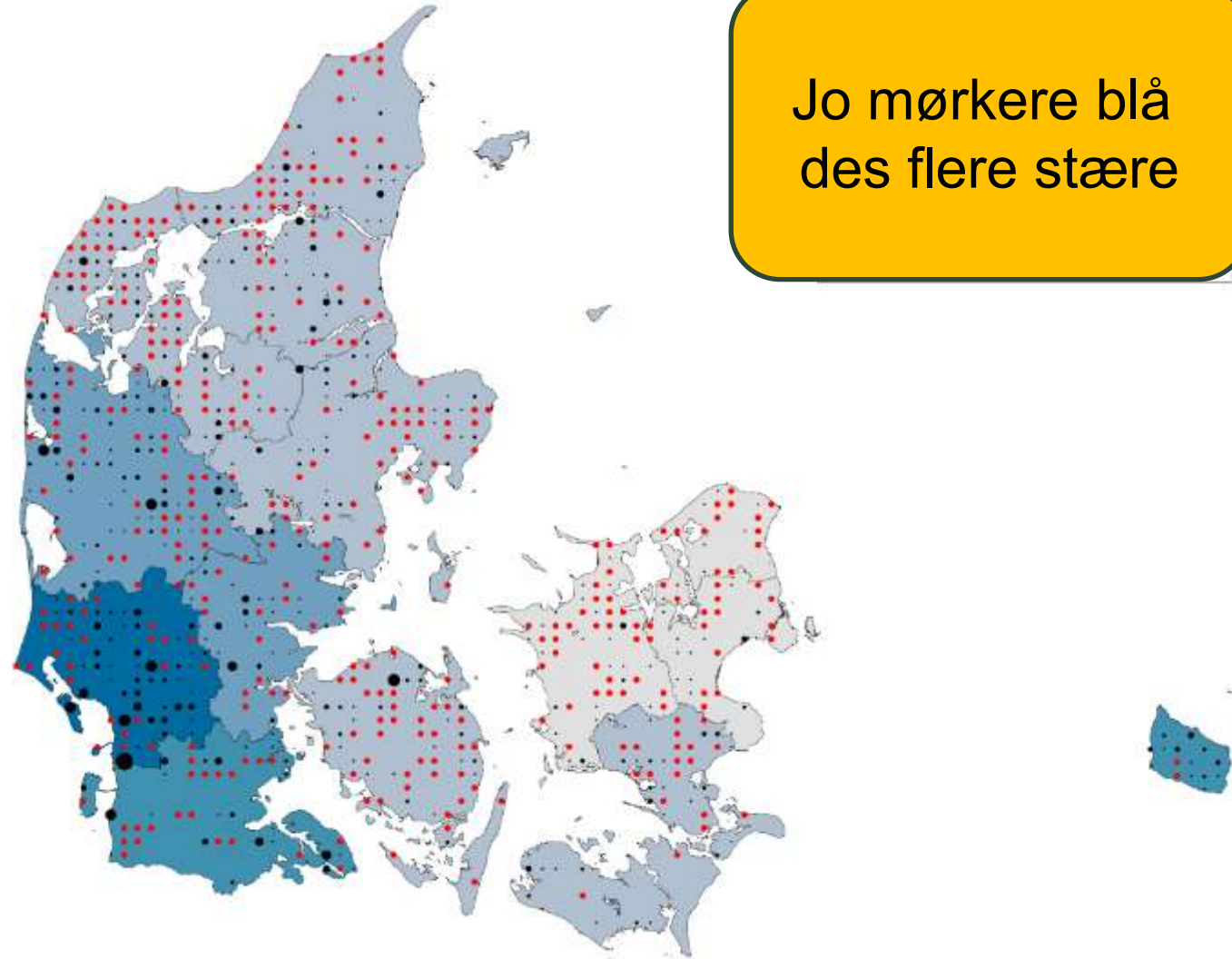
24-02-2026

Almindelig dansk ynglefugl

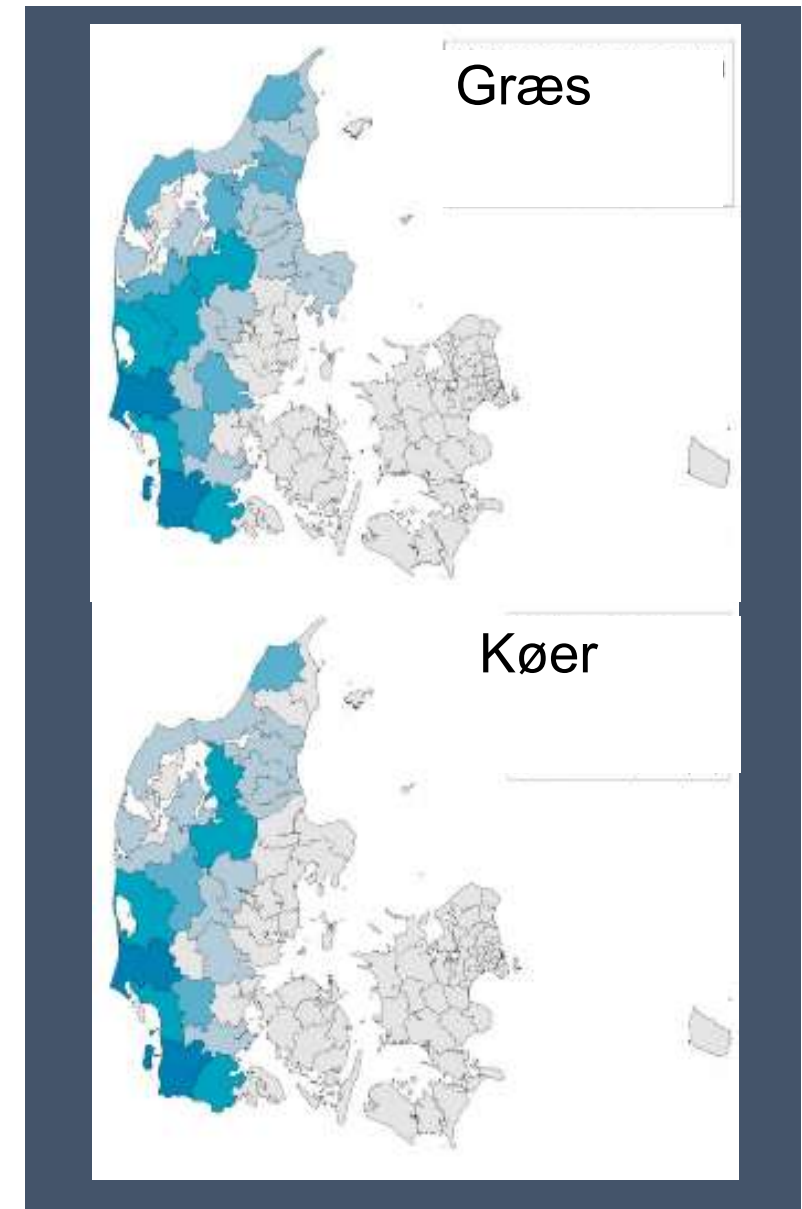
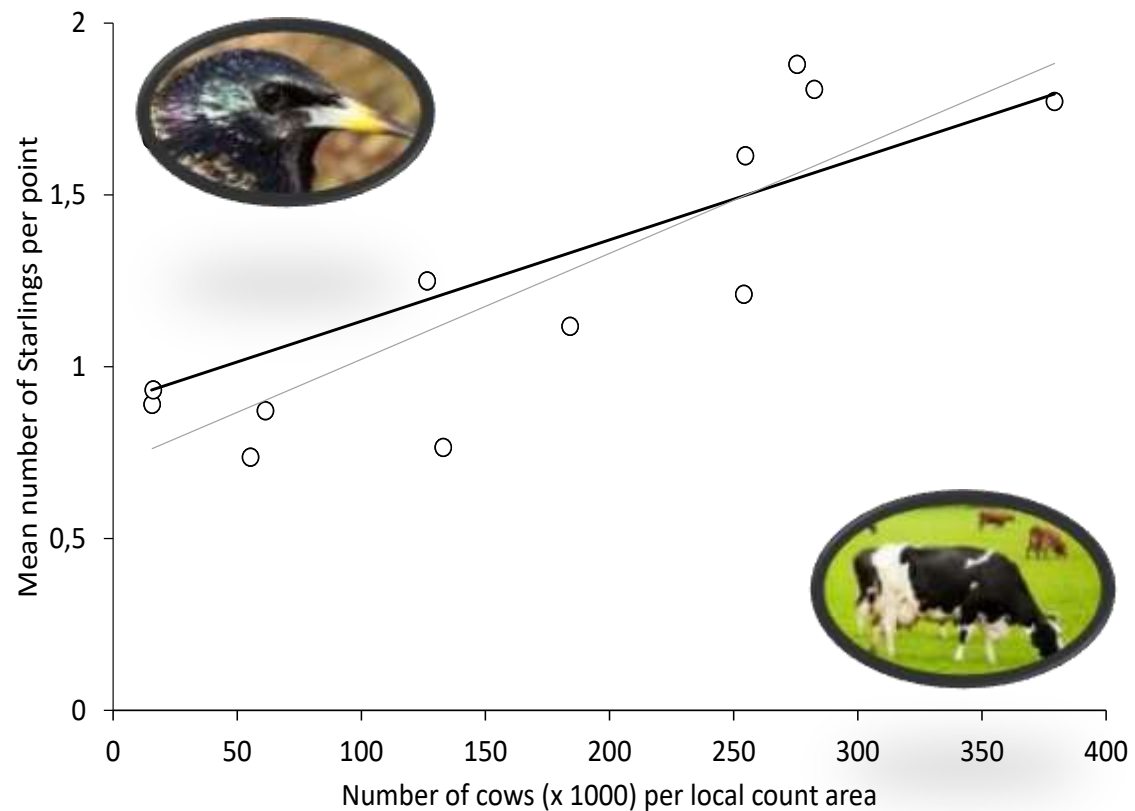
Heldbjerg et al. 2016

Jo mørkere blå
des flere stære

Sammenhæng mellem kvæg og ynglende stære

Stæretæthed i forhold til malkekøer
(i 'amterne' i midten af 1990erne)

Heldbjerg et al. 2016

Stæren - er også landmandens ven

- Stærene har brug for protein og næringsstoffer til unger og voksne
- Hvert kuld spiser cirka 2,5 kg insektlarver
 - Stankelsbenslarver
 - Gåsebillelarver

Stankelbenslarver forårsager betydelige skader i landbruget, især i vårbyg og græsmarker

Græs er jo ikke bare græs

- Tætheden af jordbundsdyr er størst i afgræssede marker
 - jo mere uberørte des bedre
- Gødning fremelsker højere og tættere græs
 - gør det sværere for stæren at finde og hente sin føde

Stæren er en trækfugl

24-02-202604-04-2025

Det danske trækfugleatlas

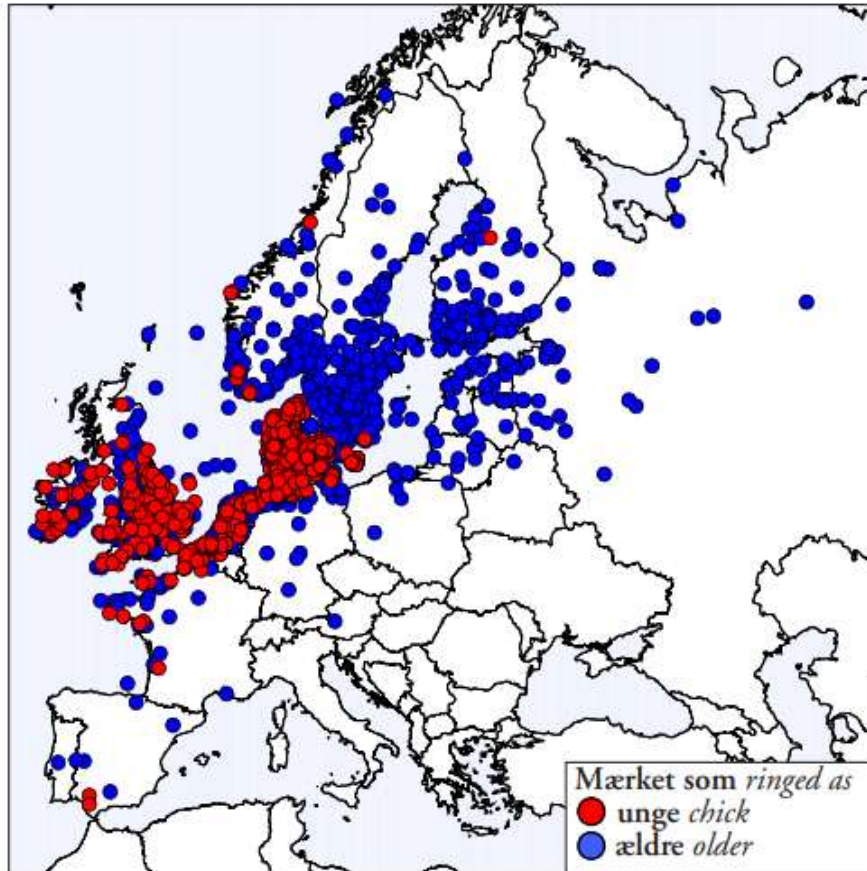
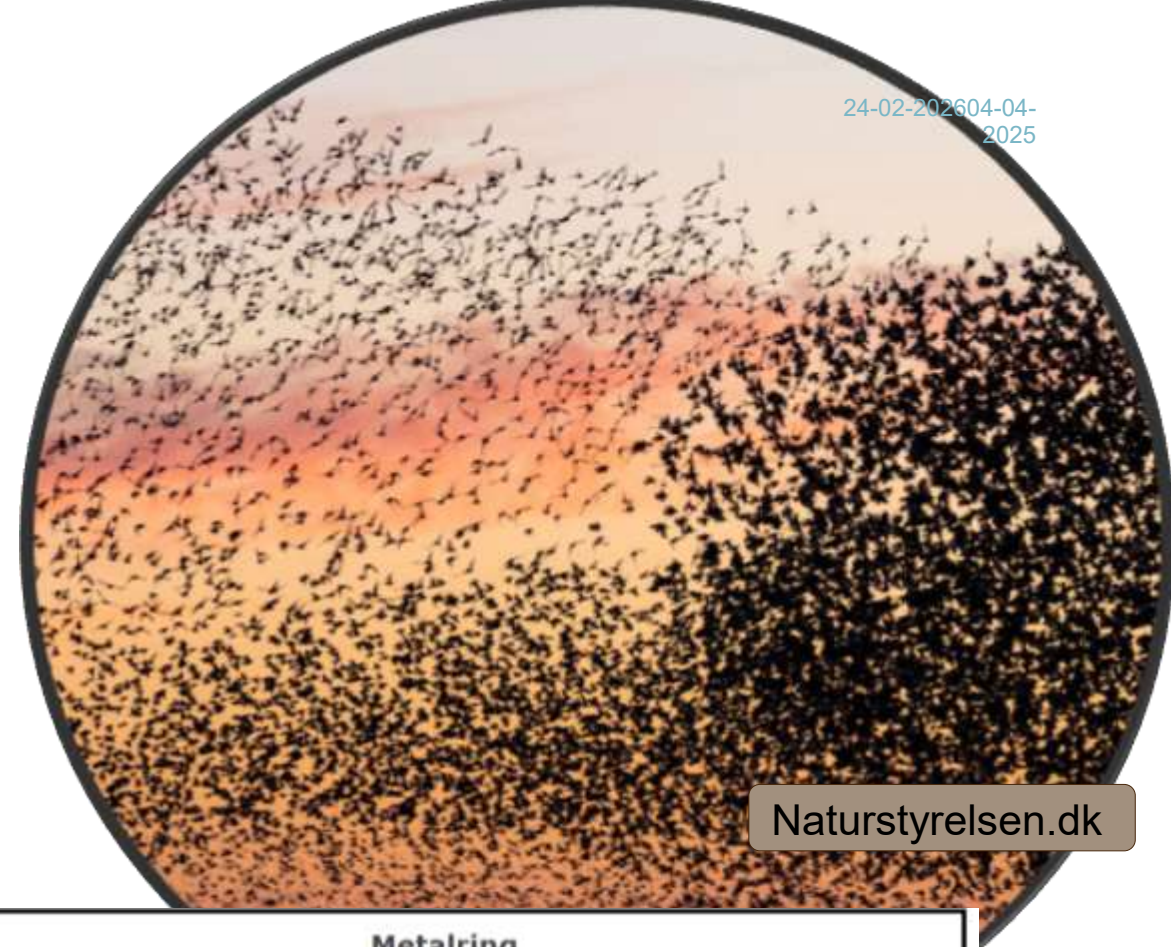

Fig. 1. Samtlige genfund af stær ringmærket i Danmark (n=5.193).
All recoveries of starling ringed in Denmark (n=5,193).

Naturstyrelsen.dk

Fuglering.dk

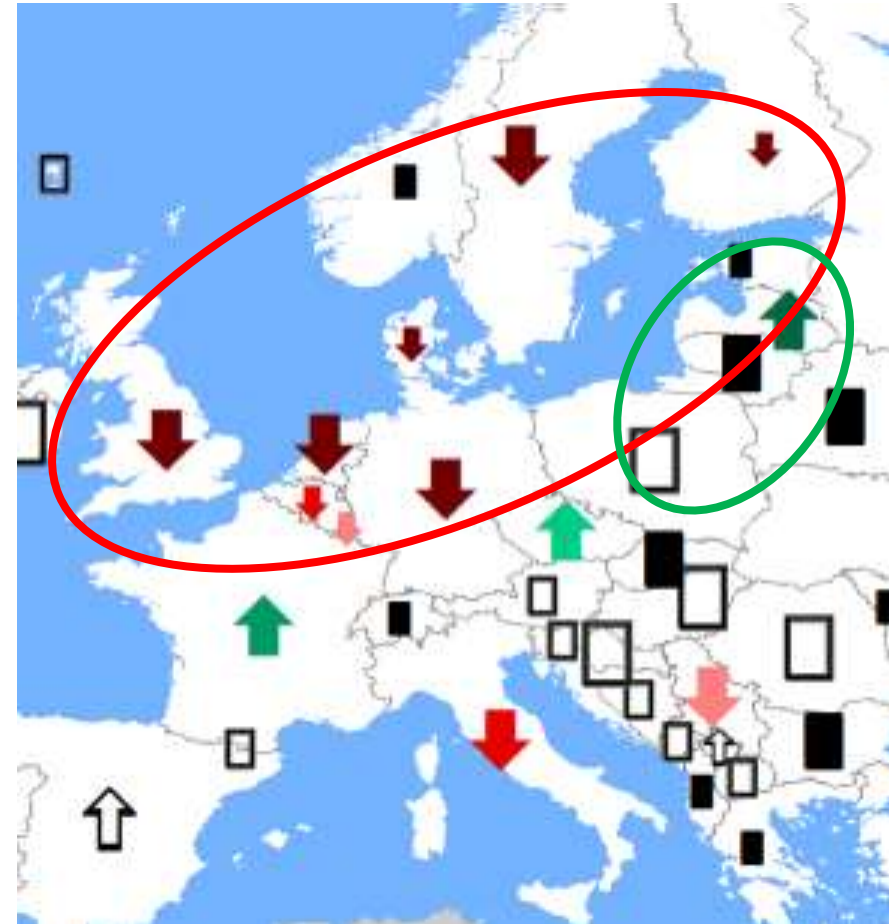
GES
INNOVATION

Stæren er i tilbagegang

24-02-202604-04-2025

<https://birdlifedata>

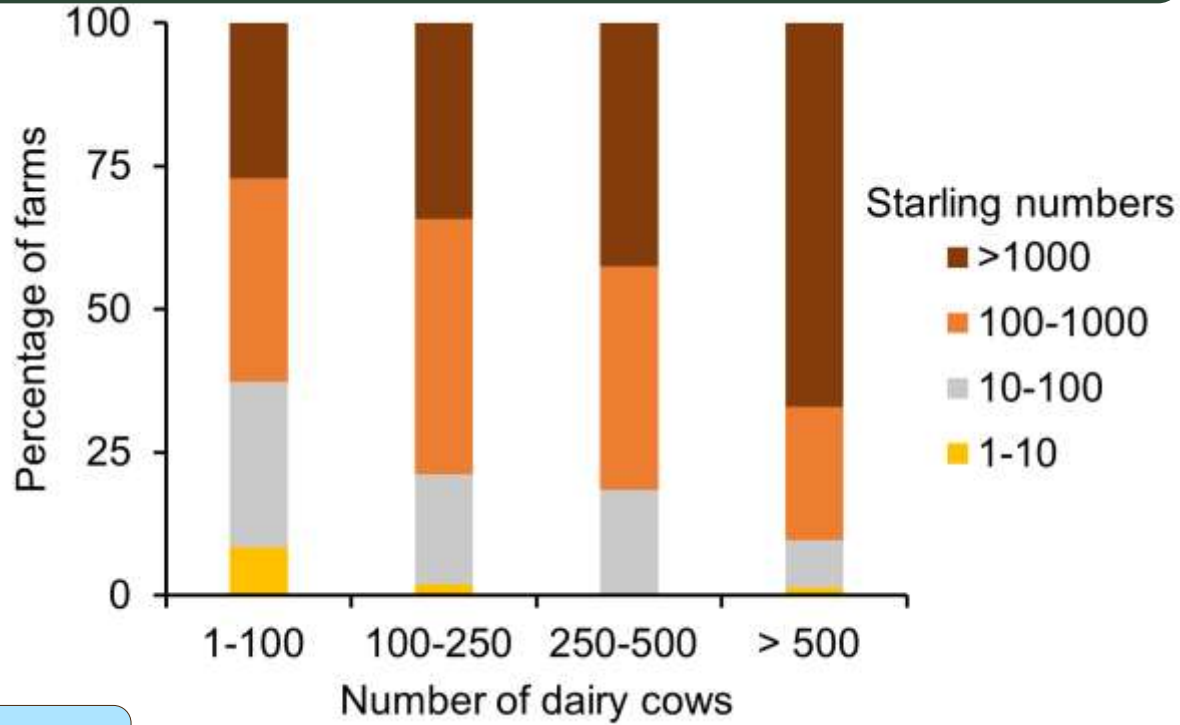

Siden 1980 er der mistet 1,2-1,5 mio. stærepar i Norden

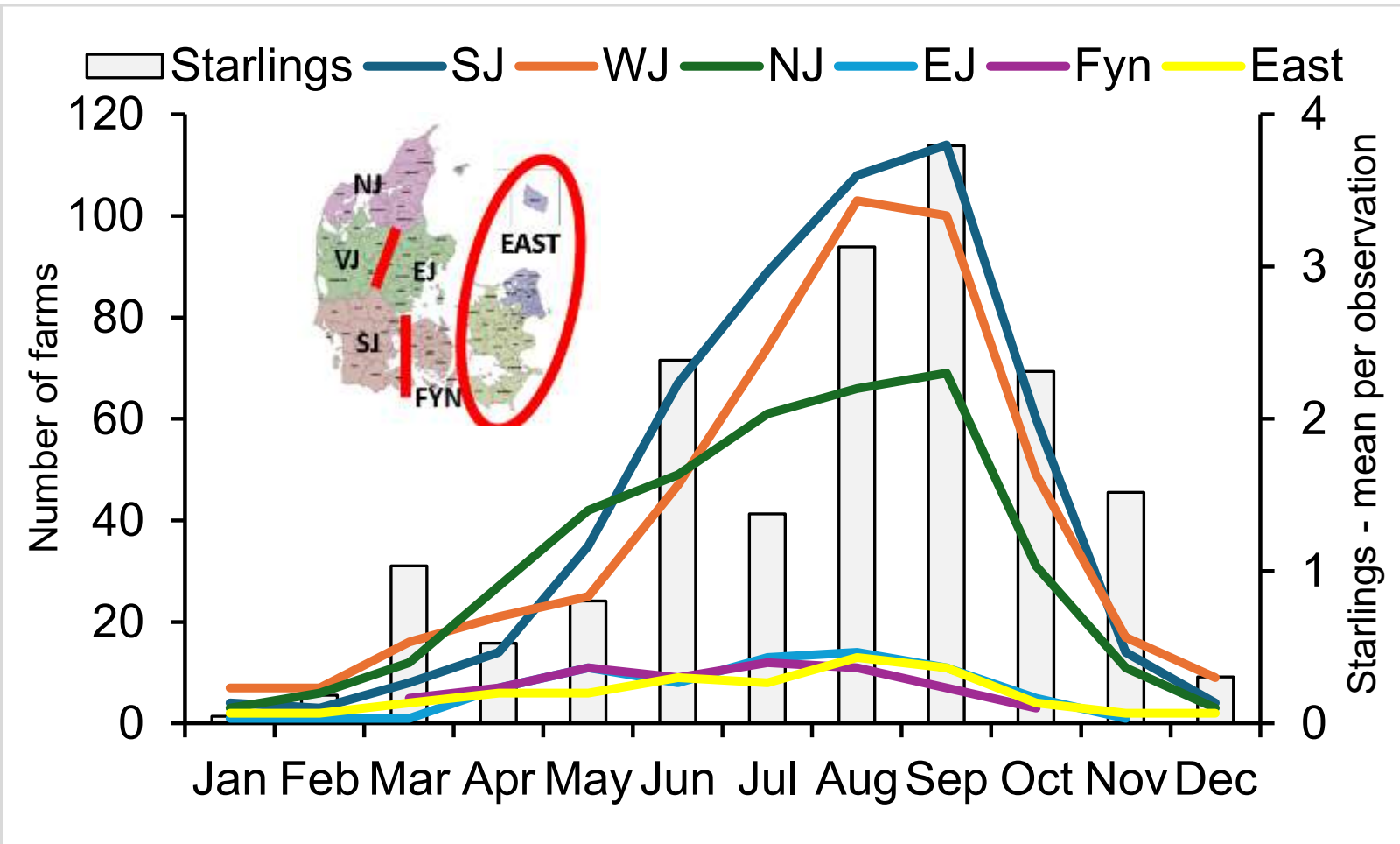
Stære i og omkring stalde

Spørgeskemaundersøgelsen

Jo større besætning - des flere stære

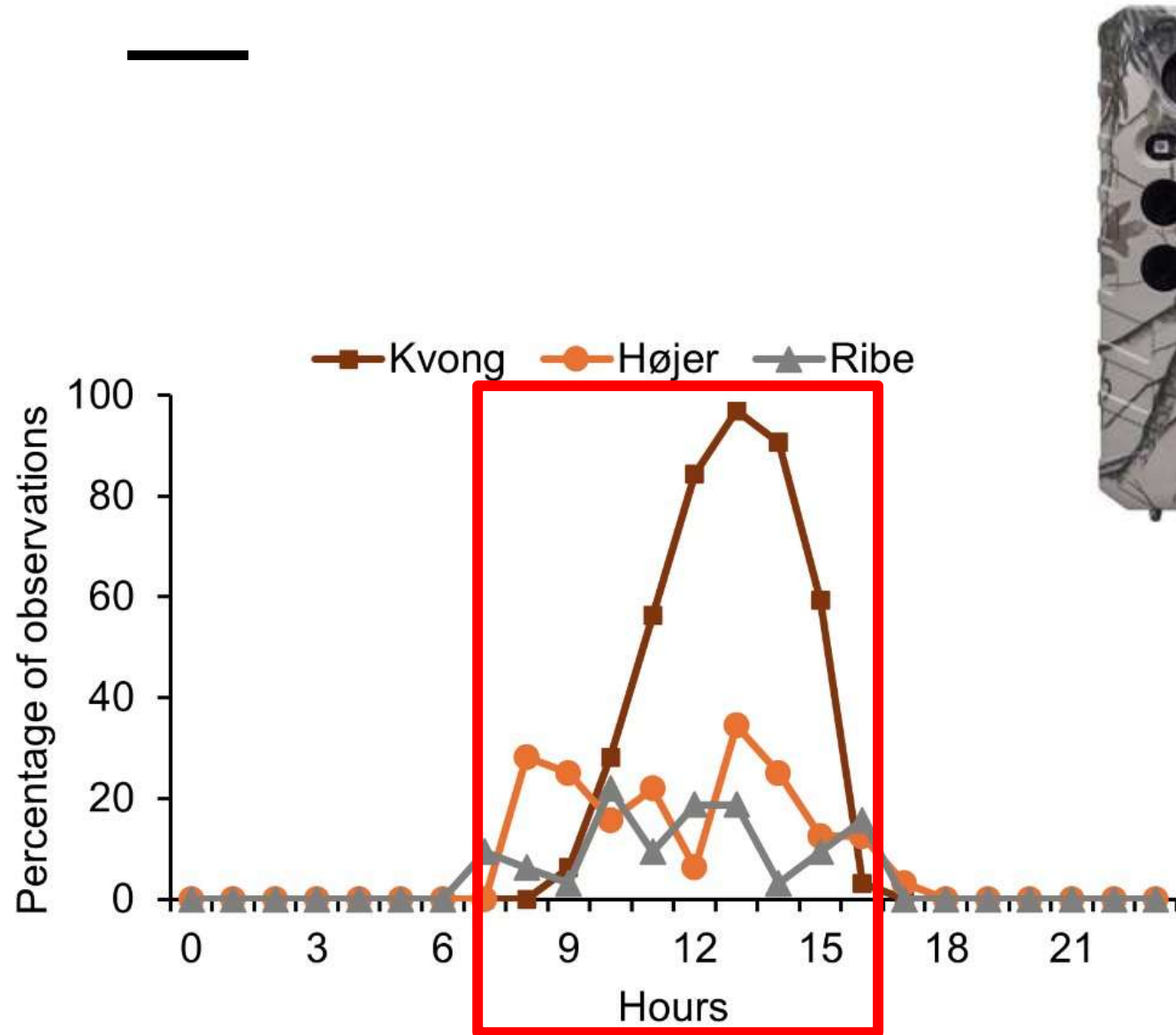
Stære i stalden - især om efteråret

- Mange stære i staldene i Sønder-, Vest- og Nordjylland
 - Flest i august og september
 - Få i resten af landet
- Samme fordeling som i naturen (grå søjler)

I stalden om dagen og i mosen om natten

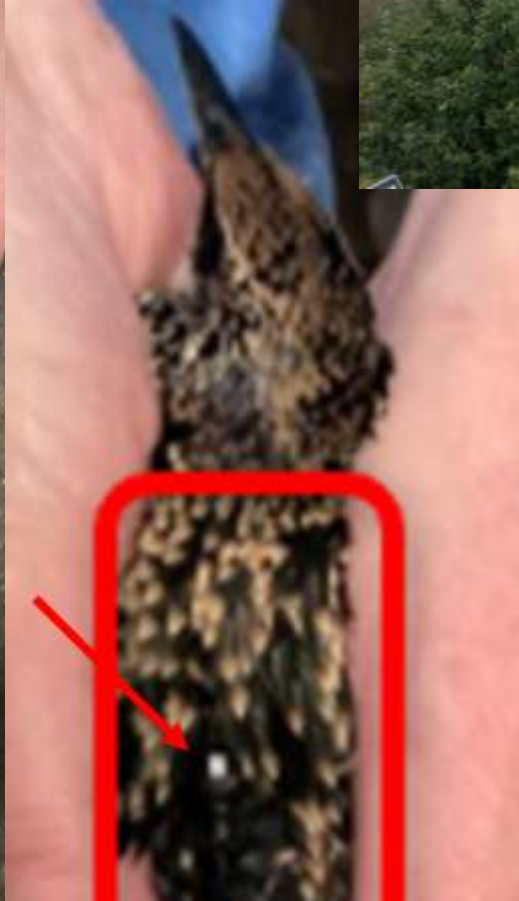
Efterfølgende undersøgelser

- Vildtkameraer
- Stære i stalden om dagen
- Stor variation mellem stalde
- 2 stalde havde ingen stære

Radiosendere afslører om stærene er 'hjemme'

Efterfølgende undersøgelser

Hvem er 'hjemme'? (i løbet af døgnet i oktober-november)

- Radiosendere (0,68 g)
- 6 fugle (men 12 i alt)
- Stære i stalden - kun om dagen
- Stor variation mellem stærene

 RADIO

Stære i stalde

- Vi undersøgte om stære var en væsentlig årsag til spredning af Salmonella
- Vi fangede, testede og ringmærkede ca. 410 stære

Sådan fanger man stære

24-02-2026

Undersøgelse af stærene i DK

- Ingen fund af *Salmonella* bakterier
- Stære udgør ikke en betydelig rolle i smittespredningen af *Salmonella* bakterie

Zero *Salmonella* prevalence found in common starlings *Sturnus vulgaris* captured in Danish cattle sheds on farms infected with *Salmonella enterica* Dublin

Published online by Cambridge University Press: 10 December 2025

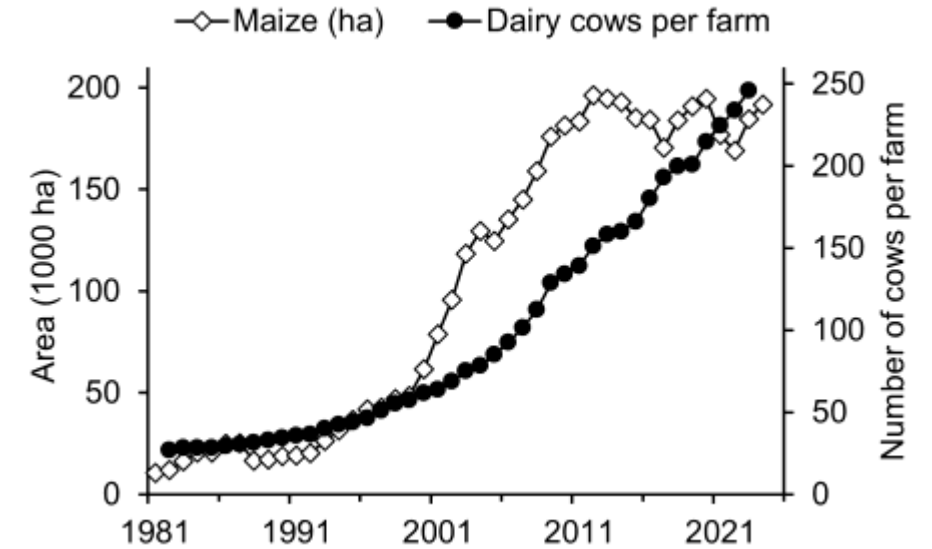
Malene Budde, Betina B. Tvistholm, Henning Heldbjerg, Erik Rattenborg and Anthony David Fox [Show author details](#)

Er det nyt med stære i staldene?

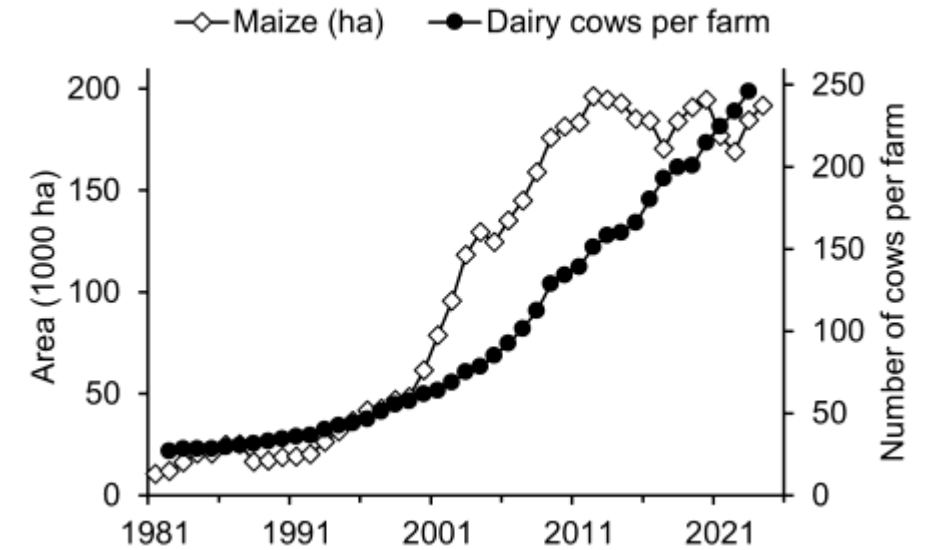

- Stærene kommer i staldene for at spise majs
- Store stalde er lettere tilgængelige
- Færre besætninger sætter kvæg på græs
- Ejendomme med græssende køer har færre stære i staldene

Paradoks

- Stære er blevet til et problem på kvæggårde i samme periode, hvor bestanden er blevet reduceret med ca. 70 %

Kan vi løse problemet?

- Er der føde nok i mark og eng?
- Er majsen for indbydende?
- Kan vi leve med stærene?
- Kan vi holde dem ude?

Hvad kan I gøre for at holde stærene ude af stalden?

- Typer af virkemidler
 - Visuelle effekter
 - Lydeffekter
 - Fysiske barrierer
 - Rovfugle
 - Ændret foderstrategi / øvrige tiltag

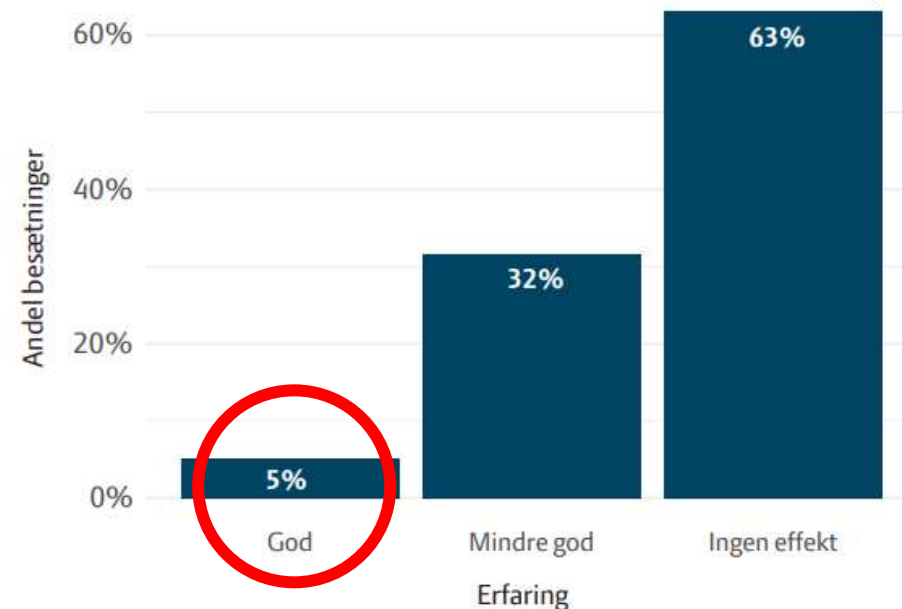
Visuelle effekter: Hvad bruges?

- Blanke ophæng (fx CD'er)
- Rovfugle-atrap
- Laserlys

- Fordele: Billigt, nemt
- Ulemper: Fugle vænner sig hurtigt

- Skal løbende flyttes og varieres for effekt

Erfaringer blandt besætninger, der har prøvet at bruge fugleskræmsel

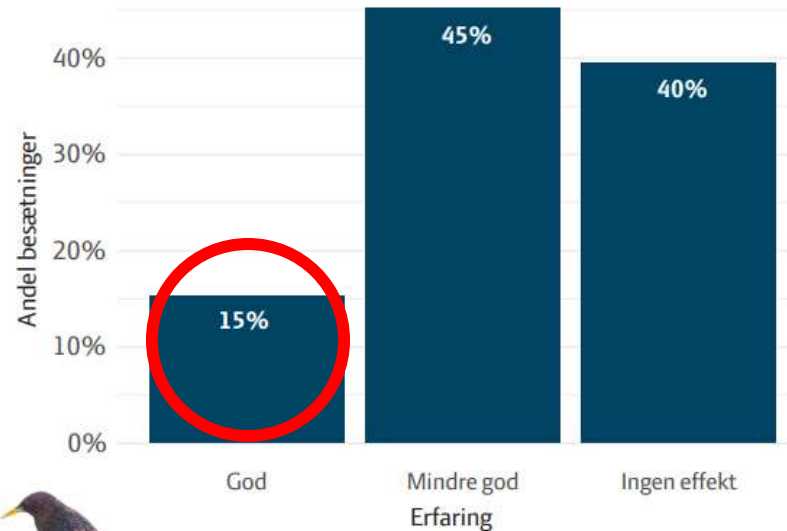
212 besætninger har afprøvet dette

Lydeffekter: Hvilke?

- Gaskanon
- Skræmmeskud
- Fuglekald (advarselskald, rovfuglekald)
- Udfordring: Støjgener + fuglene vænner sig hurtigt til det
- Bedst: Bruges i kombination med andre tiltag og varieres ofte

Erfaringer blandt besætninger, der har prøvet at bruge lyde

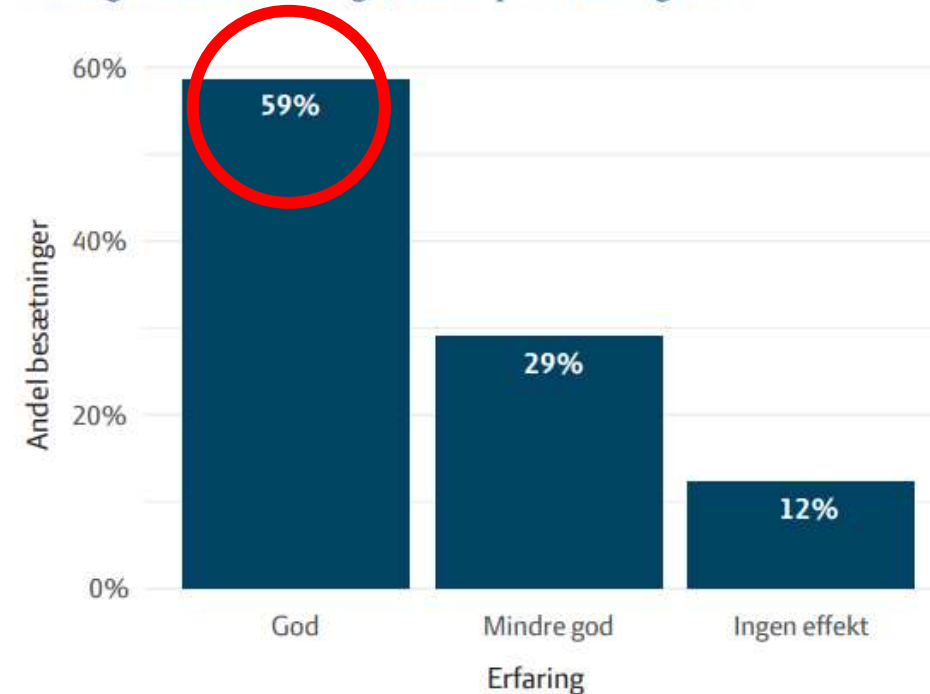
210 besætninger har prøvet dette

Fysiske barrierer (net)

- Net i kip, sider, porte, åbninger, ensilagestakke
- Portautomatik anbefales
- Maskestørrelse max 2,8 cm
- Krav: Korrekt opsætning + vedligehold
- → Mest stabile og langvarige løsning
- Muligvis i kombination med andre tiltag

Erfaringer blandt besætninger, der har prøvet at bruge net

179 besætninger har prøvet dette

Landmand udtaler:

"Hvis det var stærene - så havde vi alle jo salmonella"

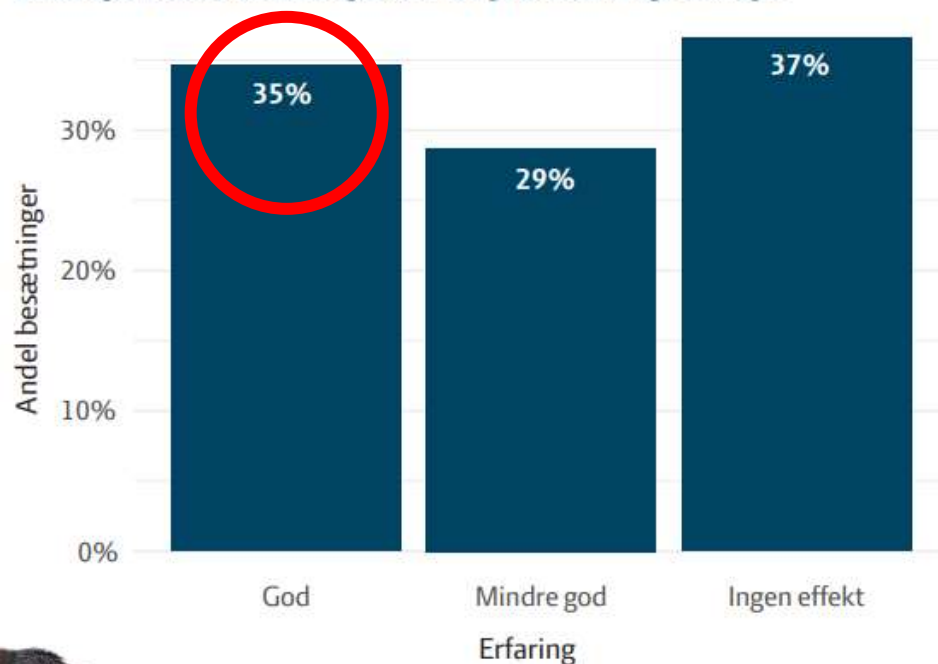
Rovfugle

- Falkonerbesøg
- Opsætning af redekasser
- Tårnfalk: mest vedvarende effekt
- → Naturlig forstyrrelse men ingen garanti

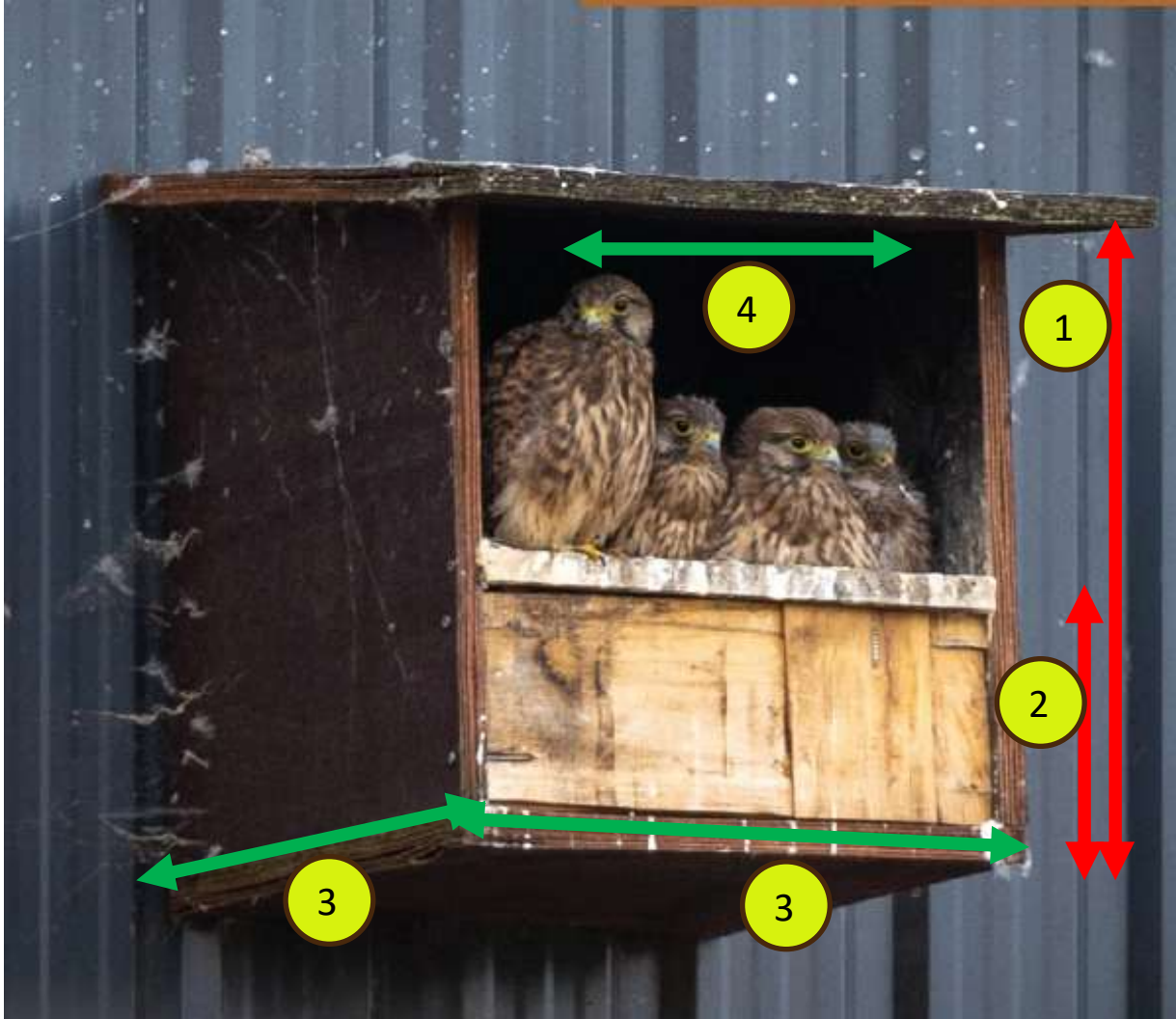

Spørgeskemaundersøgelsen

Erfaringer blandt besætninger, der har prøvet at bruge rovfugle

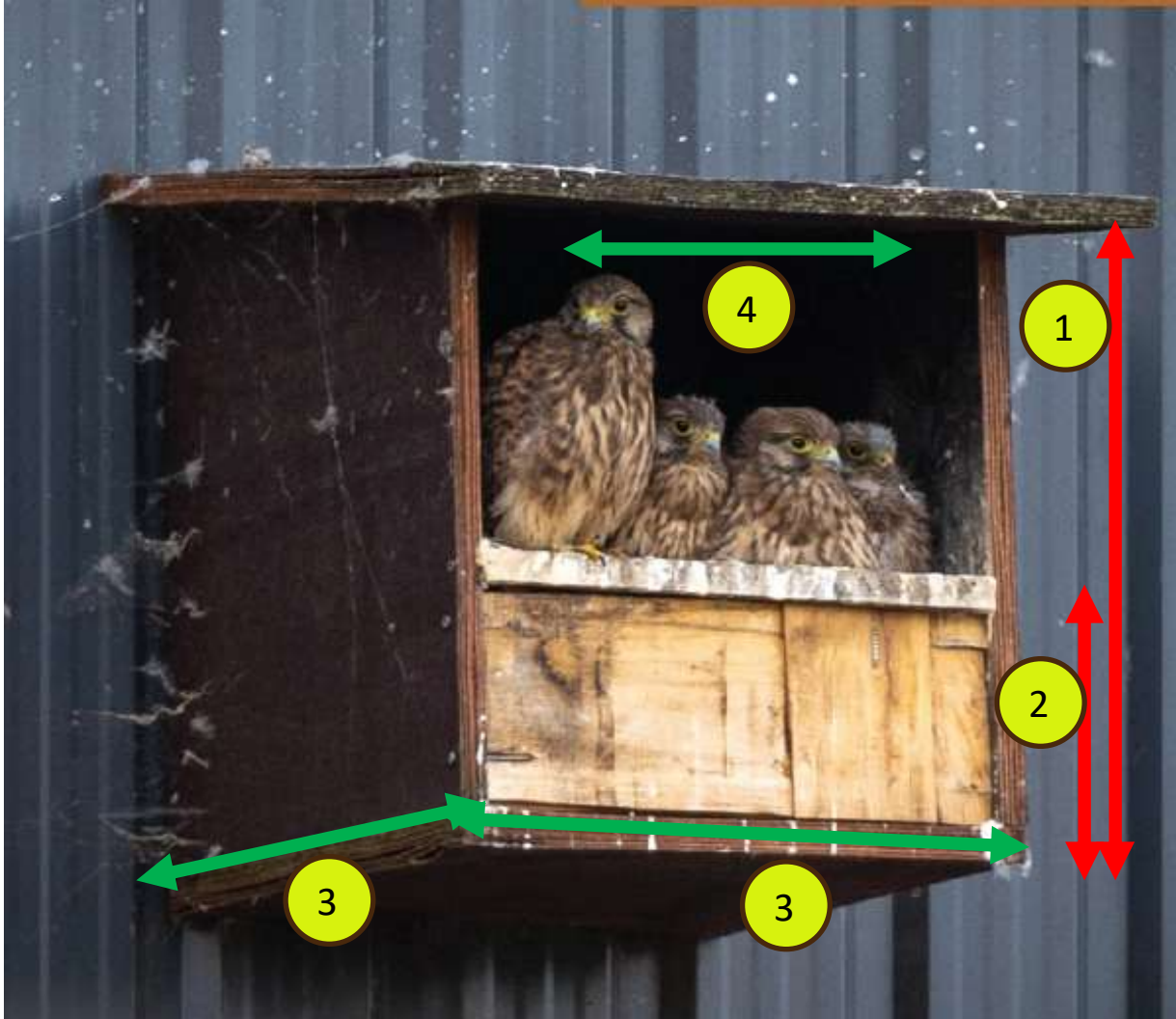

Lav din egen tårnfalkekasse

1. Højde: 40 cm
2. Højde til hul: 20 cm
3. Bredde/dybde: 35-40 cm
4. Flyvehul bredde: 20-40 cm
(halv-hel bredde)
5. Højde over Jorden: 5-8 m (med fri indflyvning)

Lav din egen tårnfalkekasse 2

- Monteres på en bygning, en pæl eller i et stort træ, fx over porten, gerne mod nord eller øst
(undgå direkte sol og slagregn),
- Lad taget hælde lidt, så vandet løber af
- Læg et par cm løs hø eller spåner i bunden
- Bor et par huller i bunden for at undgå vand i kassen

Andre virkemidler

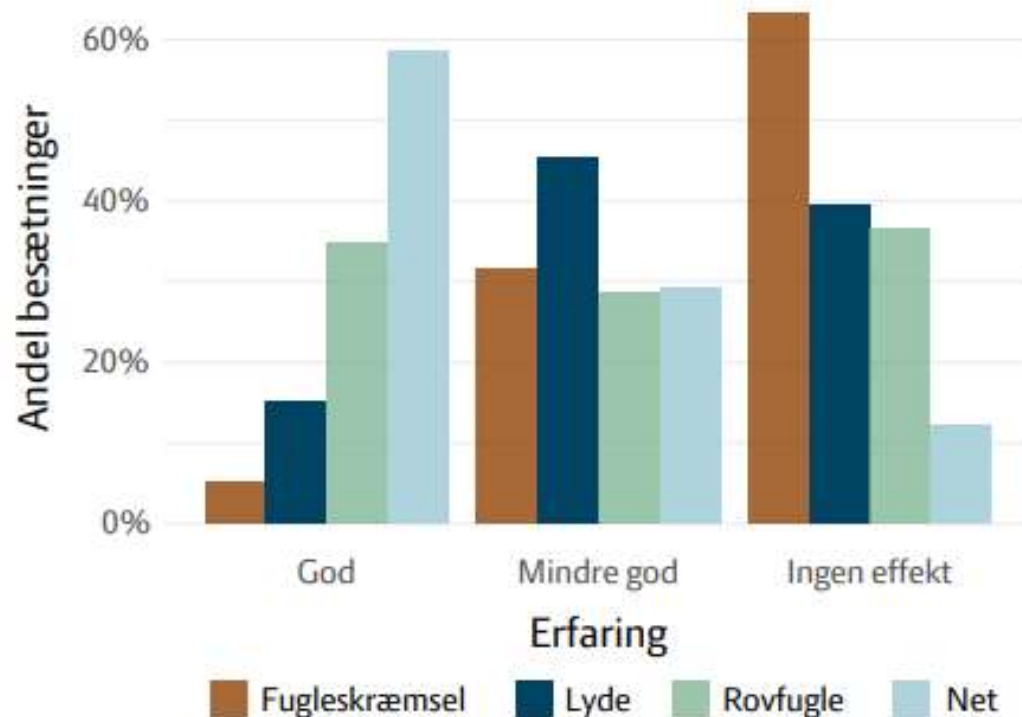
- Fjernelse af majskerneler (ikke altid muligt)
- Kompakt fuldfoder: effektivt → stærene kan ikke sortere
- Aftensudfodring giver færre fugle
- Skydning ikke tilladt (stæren er fredet)

Konklusion og gode råd

- Ingen universalløsning – kombination virker bedst
- Start tidligt, før stærene etablerer sig
- Net er mest effektivt
- Visuelle/lyd → kun midlertidige og kræver variation
- Rovfugle → især gode hvis ynglende tårnfalke tiltrækkes
- Foderstrategi kan understøtte øvrige tiltag

Erfaringer med forskellige tiltag

Husk

- Hav en plan – start tidligt
- Kombiner flere tiltag
- Dæk alle åbninger med net
- Varier lyde/visuelle skræmmemidler
- Vælg kompakt fuldfoder for mindre fodersortering eller ændret udfodringstidspunkt

Nyt katalog

Stæren som udfordring i kvægstalde

Mange kvægbrugere oplever stigende problemer med fuglene i staldene. Stærene æder betydelige mængder foder og afsætter gødning, hvilket både kan medføre økonomiske tab og hygiejniske udfordringer.

Derfor er der god grund til at arbejde aktivt med at holde stærene ude, fx med

- visuelle effekter
- lydeffekter
- fysiske barrierer
- rovfugle
- ændring i foderstrategien

SCAN KODEN og få gode råd i nyt katalog på LandbrugsInfo

SEGES
INNOVATION

SEGES
INNOVATION

Tak

Tak til landmænd

Video: Lars Løndal, <https://gallery.1x.com/leifi>

Tak for lån af fotos

- Referencer
- Budde, M., Tvistholm, B. B., Heldbjerg, H., Rattenborg, E., & Fox, A. D. (2025). Zero Salmonella prevalence found in common starlings *Sturnus vulgaris* captured in Danish cattle sheds on farms infected with *Salmonella enterica* Dublin. *Journal of Dairy Research*, 1-7.
- Heldbjerg, H., Fox, A. D., Levin, G., & Nyegaard, T. (2016). The decline of the Starling *Sturnus vulgaris* in Denmark is related to changes in grassland extent and intensity of cattle grazing. *Agriculture, Ecosystems & Environment*, 230, 24-31.
- Heldbjerg, Budde, Rattenborg. Tvistholm & Fox (submitted). Forced indoors: are changing cattle husbandry practices turning a rapidly declining bird species into a pest?
- Robinson et al. (2006). S31-1 The population decline of the starling, *Sturnus vulgaris*, in Great Britain: patterns and causes. *Acta Zoologica Sinica*, 52, 550-553.